

uvnitř dále
naleznete

POSTIŽENÍ SPOLEČNÉHO JMĚNÍ MANŽELŮ

Problematika dluhů tvoří značnou část agendy občanských poraden a zcela běžně se lze setkat s dotazem na to, do jaké míry manžel odpovídá za závazky druhého z manželů.

str. 4

Vážená čtenářko, vážený čtenáři

dostalo se Vám do rukou zimní číslo e-bulletin Asociace občanských poraden České republiky, které přináší informace z praxe občanských poraden a snaží se poukazovat na aktuálně řešené problémy a nedostatky. Příspěvky v tomto čísle se zaměřují na změny, které nastávají k 1. 1. 2014:

1. „Insolvence v roce 2014“ se zaměřuje především na dopady novelizace insolvenčního zákona na oddlužení, coby v poradnách často využívané možnosti řešení předlužení a poukazuje na zásadní změny, které nová úprava přináší co do oddlužení manželů a podnikatelů,

2. „Postižení společného jmění manželů pro dluhy jednoho z manželů“ rovněž v kontextu nové právní úpravy řeší, jakým způsobem se změní současné možnosti postižení společného jmění manželů pro dluhy sjednané jen jedním z manželů a upozorňuje na skutečnost, že nově bude docházet k postižení společného majetku rovněž pro dluhy vzniklé před uzavřením manželství.

Přeji Vám příjemné počtení a přeji Vám, ať co nejúspěšněji zvládnete přechod na nový občanský zákoník a s ním spojenou legislativu.

JUDr. Ondřej Načeradský,
předseda Výboru
Asociace občanských poraden

Insolvence v roce 2014

Od 1. ledna 2013 má vstoupit v účinnost novela insolvenčního zákona, jejímž cílem je reagovat na dosud získané zkušenosti v oblasti insolvenčního práva u nás. Z jejího obsahu je zřejmá snaha autorů odstranit dosavadní nedostatky insolvenčního zákona, se kterými se všichni zúčastnění v praxi potýkají.

V novele je zejména řešen způsob určování insolvenčního správce, úprava věřitelských orgánů, postavení zajištěných věřitelů, uplatňování nároků v insolvenčním řízení, souběh exekučního a insolvenčního řízení (nově jsou definovány případy, kdy se po zahájení insolvenčního řízení ostatní vyjmenovaná řízení pozastavují), společné oddlužení manželů a oddlužení bývalých živnostníků.

V praxi občanských poraden se velmi často setkáváme s posledními dvěma uvedenými oblastmi, proto jsem se rozhodla svůj příspěvek zaměřit na jejich dosavadní úpravu a změny, které přinese avizovaná novela insolvenčního zákona.

Společné oddlužení manželů

Insolvenční zákon je účinný již pátým rokem. Se stoupajícím počtem zahájených insolvenčních řízení stoupá také počet manželských párů, kteří do oddlužení vstupují společně. V současném znění insolvenčního zákona nalezneme pouze tři ustanovení, která se nějakým způsobem vztahují k manželství. První z nich se týká společného jmění manželů při reorganizaci viz § 342 insolvenčního zákona, druhé se vztahuje k vyhlášení konkursu a následnému zániku společného jmění manželů viz § 315 insolvenčního zákona. Třetí je obsaženo v § 392 odst. 3 insolvenčního zákona, ze kterého vyplývá, že až na stanovené výjimky musí manžel dlužníka insolvenční návrh podepsat a výslovně uvést, že s povolením oddlužení souhlasí. Zda svým podpisem zároveň dává souhlas k postižení majetku patřícího do SJM s oddlužením nebo zda dokonce do oddlužení vstupuje, dovodila teprve v poslední době judikatura odvolacích soudů viz níže. Celkově lze říci, že „pravidla“ oddlužení manželů jsou postavena na judikatuře. Díky ní se již ustálila soudní praxe v oblasti spojování řízení manželů v případě společného oddlužení manželů, platby odměny insolvenčního správce (soudy požadují její úhradu pouze jednou). Zároveň je již ustálena výše plnění manželů v oddlužení, dále je Vrchním soudem v Praze sp. zn. 2 VSPH 835/2012-A-15 dovozeno že: „Dlužníkův manžel, který sám

insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení nepodal, se přesto může procesu oddlužení dobrovolně účastnit, tj. poskytovat po dobu trvání splátkového kalendáře plnění v obdobném rozsahu, v jakém jsou postiženy příjmy dlužníka, a podrobit se tomuto oddlužení i co do plnění ostatních povinností, k nimž je jinak zavázán jen dlužník. Za předpokladu takové spoluúčasti dlužníkovy manžela (při splnění ostatních zákonných podmínek) pak mohou dosáhnout osvobození oba manželé.“ Přesto se objevují první problémové situace, kdy jeden z manželů je osvobozen od plnění dosud neuhrazených pohledávek, přičemž vůči druhému z manželů věřitelé postupují jako kdyby

se ho účinky osvobození manžela nedotkly. Dále se na poradny začínají obracet bývalí manželé či ručitelé dlužníků, kteří budou žádat o osvobození, s dotazy, zda se i na ně bude vztahovat dlužníkovou osvobození ve smyslu § 414 insolvenčního zákona.

Z výše uvedeného vyplývá, že současná situace vyžaduje upravit dosud probíhající ne však legislativně ošetřenou praxi v oblasti společného oddlužení manželů. V novele insolvenčního zákona se proto nově objevil § 394a insolvenčního zákona, ze kterého vyplývá, že manželé, u nichž je každý z nich osobou oprávněnou podat samostatně návrh na povolení oddlužení, mohou tento návrh podat společně. Společný návrh manželů na povolení oddlužení musí obsahovat výslovné prohlášení obou manželů, že souhlasí s tím, aby všechny jejich majetek byl pro účely schválení

oddlužení zpeněžením majetkové podstaty považován za majetek ve společném jmění manželů. Nadále bude platit, že podpisy obou manželů musí být na návrhu úředně ověřeny.

Dále v § 394a uvedeno, že manželé, kteří podali společný návrh na povolení oddlužení, mají po dobu trvání insolvenčního řízení o tomto návrhu a po dobu účinků oddlužení postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka.

Na první pohled by se mohlo zdát, že nově vložený § 394a insolvenčního zákona řeší dosavadní legislativní mezeru. Tento dojem může podpořit znění přechodného ustanovení, ve kterém je uvedeno, že: „zákon č. 182/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona platí i pro insolvenční řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, právní účinky úkonů, které v insolvenčním řízení nastaly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachovány.“ Navržená novela nám dává odpověď na palčivou otázku, zda se vztahují účinky oddlužení na oba manžele, byť návrh podal pouze jeden. Nyní bude zřetelné, že účinky oddlužení se budou vztahovat na oba manžele, za předpokladů, že podají společný návrh. Zároveň také odpadne otázka, zda se budouci osvobození ve smyslu § 414 insolvenčního zákona bude vztahovat na oba manžele. A v neposlední řadě je vymezena možnost postižení společného jmění manželů v oddlužení.

Patrně můžeme očekávat, že v důsledku této novely vyvstanou nové otázky a zároveň se dostanou do popředí otázky, na které novela odpověď nedává. Domnívám se, že první otázka která se objeví „na pořadu dne“, se bude týkat výše plnění při společném návrhu manželů na povolení oddlužení. Z § 394a odst. 1 insolvenčního zákona vyplývá, že předpokladem k podání společného návrhu je skutečnost, že každý z manželů je oprávněn podat samostatně návrh na povolení oddlužení. Lze tedy dovozovat, že každý z manželů by měl samostatně splňovat podmínky pro vstup do oddlužení? Pokud by se výkladová praxe § 394a insolvenčního zákona k tomuto přiklonila, znamenalo by to patrně, že by každý z manželů měl být schopen uhradit alespoň 30% závazků nezajištěných věřitelů. Což by bylo v rozporu s již celkem ustálenou judikaturou, ze které vyplývá, že většina soudů požaduje, aby oba manželé celkově byli schopni uhradit v průběhu oddlužení alespoň 30% závazků nezajištěným věřitelům. Zároveň nelze opomenout obsah třetího odstavce § 394a insolvenčního zákona, ve kterém je stanoveno, že po dobu insolvenčního řízení zahájeného společným návrhem manželů na povolení oddlužení mají manželé postavení nerozlučných společníků a považují se za jednoho dlužníka. Na výkladovou praxi a stanoviska soudů vyššího stupně si budeme muset počkat.

Totéž platí i o řešení zániku manželství v průběhu oddlužení, jelikož autoři novely pozapomněli, že kromě existence manželství (která byla opomenuta při tvorbě zákona), nelze vyloučit také jeho zánik, ať již z důvodu rozvodu či smrti jednoho z manželů. V důvodové zprávě k novele insolvenčního zákona je sice uvedeno, že: „Při úpravě tohoto institutu se doporučuje vycházet z toho, že společně podaný insolvenční návrh musí být řešen jako společný pro oba manžele i při rozpadu manželství po zahájení insolvenčního řízení.“ Domnívám se však, že v tomto bylo na místě blíže specifikovat postup insolvenčních soudů v těchto situacích, čímž by se předešlo dalšímu několikaletému „usazování se“ judikatury.

Dluhy z podnikatelské činnosti a oddlužení

Z koncepce insolvenčního práva bylo zjevné, že insolvence ve formě oddlužení je určena pouze fyzickým či právnickým osobám – nepodnikatelům. Podle ustanovení § 389 insolvenčního zákona může „dlužník, který není podnikatelem“, navrhnout insolvenčnímu soudu, aby jeho úpadek nebo jeho hrozící úpadek řešil oddlužením.

V praxi se však ukázalo, že bude nutné se vypořádat s poměrně velkým počtem fyzických osob, kterým se nezdařil jejich podnikatelský záměr důsledkem čehož jsou nyní předlužení. Obvykle se část jejich závazků skládá z „pozůstatků“ podnikatelské činnosti, které představují závazky na pojištění a daňových nedoplatcích či závazky evidované na IČ. Druhou část velmi často tvoří „běžné“ závazky, které dlužníkům vznikly po skončení podnikání. V roce 2010 nabylo právní moci průlomové rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. sp. zn. 29 NSČR 13/2009-B-36, které připoústí oddlužení fyzické osoby, která byla v minulosti podnikatelem a část jejich dluhů pochází z podnikatelské činnosti. V tomto případě činila výše těchto závazků 9%. Tehdy soud bral v potaz při svém posuzování situace časový odstup od skončení podnikání, četnost neuhrazených dlužnických závazků z podnikání, výši konkrétního dlužnickova závazku z podnikání v porovnání s celkovou výší všech dlužnických závazků a také postoj věřitele tj. zda je věřitel, o jehož pohledávku jde, srozuměn s tím, že tato pohledávka bude podrobena režimu oddlužení.

Ve světle výše uvedeného judikátu se následně např. v Praze a ve Středočeském kraji ustálila praxe soudů, které povolovaly oddlužení dřívějším živnostníkům, pakliže splnili výše uvedená kritéria. Je však také známo, že některé insolvenční soudy byly ve svém rozhodování ještě podstatně benevolentnější než pražský a středočeský insolvenční soud. V posledním roce

však lze vysledovat, že se soudní praxe stává stále více tolerantnější vůči bývalým živnostníkům, zejména co do rozsahu výše závazků z podnikání vůči celkové výši. Jsou již známy případy, kdy výše závazků z podnikatelské činnosti překročila 20% z celkové výše závazků, přičemž oddlužení bylo povoleno díky souhlasu věřitelů těchto pohledávek.

Novela insolvenčního zákona si klade za cíl posílit právní jistoty dlužníků – dřívějších podnikatelů při podání insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení. V § 389 odst. 2 insolvenčního zákona nově nalezneme výčet podmínek, za kterých lze vstoupit do oddlužení.

Z novelizované úpravy vyplývá, že: „Dluh z podnikání nebrání řešení dlužnickova úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, jestliže: a) s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde, nebo b) jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka podle § 308 odst. 1 písm. c) nebo d), anebo c) jde o pohledávku zajištěného věřitele.“

Podíváme-li se podrobněji na jednotlivé podmínky, následně zjistíme, že podmínka uvedená pod písmenem a) se v zásadě shoduje s jedním ze zásadních kritérií stanovených Nejvyšším soudem v již dříve citvaném rozsudku sp. n. 29 NSČR 13/2009.

V duchu podobné logiky jsou konstruována písmena b) a c). Důvodová zpráva se k nim vyjadřuje takto: „Jde-li o „dluh z podnikání“ který již (neúspěšně) prošel konkursem, pak pro účely posouzení přípustnosti oddlužení by již neměla být jeho povaha významná (tíhu podnikatelského rizika dlužník vyčerpal tím, že se podrobil konkursu). U pohledávky zajištěného věřitele nemá posouzení jí odpovídajícího dluhu jako „dluhu z podnikání“ význam, jelikož zajištěný věřitel se upokojuje při oddlužení odděleně (pouze ze zajištění). Změna § 389 odst. 2 (nově odst. 3) insolvenčního zákona je jen jazykovým zpřesněním.“

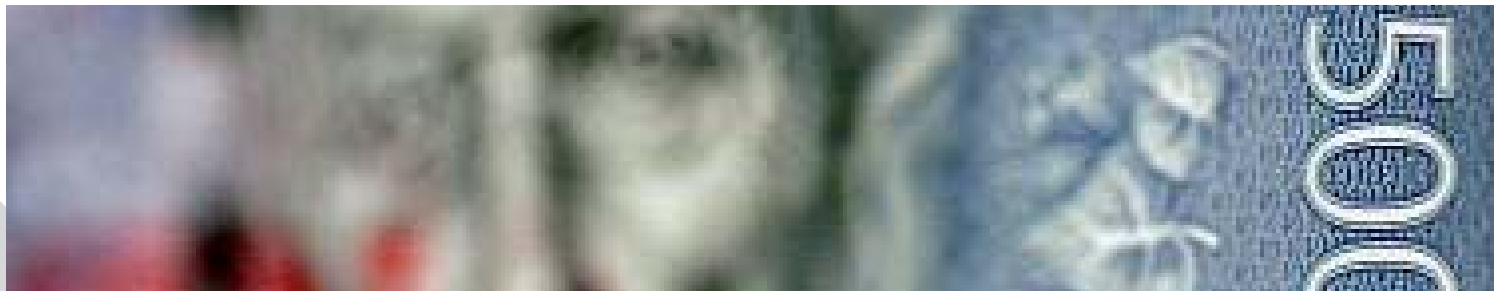
Závěrem lze říci, že novelizovaná a nově vzniklá ustanovení vztahující se k těmto dvěma oblastem, jejichž praxe je doposud vystavěna na judikatuře, přináší pro manžele větší jistoty ohledně procesu oddlužení a dřívějším podnikatelům zase širší možnosti vstoupit do procesu oddlužení. Nelze však opomenout, že situace v oblasti dluhů a insolvence se neustále vyvíjí, a že i nadále bude silným a podpůrným nástrojem judikatura.

Mgr. Petra Skuhrová,

Občanská poradna o.s. Společnou cestou.

Postižení společného jmění manželů pro dluhy jednoho z manželů

Problematika dluhů tvoří značnou část agendy občanských poraden a zcela běžně se lze setkat s dotazem na to, do jaké míry manžel odpovídá za závazky druhého z manželů.

Této problematice jsme se v e-bulletinu AOP již několikrát věnovali a není zde důvod opakovat pravidla k tomu, jaké dluhy spadají do společného jmění manželů a podobně. V následujícím příspěvku se budeme věnovat novelizaci ustanovení § 42 zákona č. 120/2001 Sb., exekučního řádu a jemu odpovídajícímu ustanovení § 262a zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, jelikož jde o změny, které nepřinášejí přímo text nového občanského zákoníku a čtenáři by proto mohli poměrně snadno uniknout.

Nový občanský zákoník svým rozsahem a významem dokázal zastínit většinu dalších legislativních novinek vstupujících v účinnost k 1.1.2014. Poněkud stranou pozornosti tak stojí i zákon č. 303/2013, kterým se v rámci 123 stran textu mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva. Přihlédneme-li ke skutečnosti, že původní sněmovní tisk 930/0 k tomuto zákonu měl 1216 stran, které byly projednávány v perspektivě bližší se účinnosti nového občanského zákoníku, nepřekvapí nás, že i na půdě Poslanecké sněmovny bylo spíše předmětem debat, zda-li je možné v takto krátkém časovém horizontu návrh zákona projednat, než se podrobněji věnovat jeho obsahu.

I u odborné veřejnosti se tak lze setkat s dojmem, že by mělo jít „o technickou novelu“, která upravuje ostatní zákony tak, aby byly v souladu s novým občanským zákoníkem, ale samostatně nezavádí žádné zásadní novinky. Při bližším studiu zákona však zjistíme, že vedle technického přejmenování „závazků“ na „dluhy“ a zohlednění nových institutů jako je např. podpůrce, jsou zde i změny, které bychom bez dalšího od „technické“ novely neočekávali.

Jednu z těchto změn představují i v úvodu citovaná ustanovení. Vyjdeme-li z dosavadního právního stavu, tak by zřejmě nikdo nepochyboval nad tím, jak

odpovědět na otázku, zda-li je možné postihnout společné jmění manželů pro dluhy, které nejsou součástí společného jmění manželů. Odpověď by zněla, že společné jmění manželů může být postiženo pro dluhy, které vznikly pouze jednomu z manželů, pakliže vznikly za trvání manželství. Dále by k tomuto mohlo být dodáno, že postiženo může být celé společné jmění manželů a nebude se přihlížet k dohodě manželů, která v tomto ohledu omezila věřitele. Pakliže pak klient kontaktoval poradnu s tím, že zvažuje uzavření manželství, nicméně má obavu z dluhů vzniklých z doby před manželstvím, bylo možné klienta do určité míry uklidnit, že věřitel pro tyto závazky bude moci postihnout osobní majetek povinného (dlužníka) včetně jeho účtů či mzdy, ale nebude moci postihnout společné jmění manželů či dokonce osobní majetek manžela povinného nebo jeho účet či mzdu. Na druhé straně bylo také na místě klienta upozornit, že se věřitelé mohou rozhodnout jít cestou insolvenčního řízení, kde by v případě konkursu došlo k zániku společného jmění a vypořádací podíl povinného by připadl na úhradu závazků. Takovýto postup by bylo nicméně možné předpokládat v případě větších hodnot ve společném jmění, v případě drobného majetku by výtěžek ze zpeněžení nemusel postačovat ani k úhradě nákladů insolvenčního řízení.

Vyjdeme-li z této „tradiční“ a ze skutečnosti, že v ustanovení § 731 nového občanského zákona nalezneme uvedeno, že: **„Vznikl-li dluh jen jednoho z manželů za trvání společného jmění, může se věřitel při výkonu rozhodnutí uspokojit i z toho, co je ve společném jmění“**, nabízelo by se předpokládat, že výše popsaný režim se uplatní i od 1.1.2014. Není tomu tak. Podíváme-li se na novou formulaci ustanovení § 42 exekučního řádu, nalezneme zde: **„Exekuci na majetek patřící do společného jmění manželů lze vést také tehdy, jde-li o vymáhání dluhu, který vznikl za trvání manželství nebo před uzavřením manželství jen jednomu z manželů“**.

Tomuto pak zrcadlově odpovídá nové znění ustanovení § 262a občanského soudního řádu.

V rámci novely č. 303/2013 Sb. tak dochází k zajímavému posunu – zatímco dosavadní znění občanského zákoníku tyto aspekty neřešilo a čtenář musel jít do procesních předpisů, aby zjistil, že i pro dluhy nespádající do společného jmění manželů může být postiženo společné jmění manželů a do související judikatury, aby zjistil, že takto lze postihnout celé společné jmění manželů, včetně zaniklého, ale doposud nevypořádaného, nový občanský zákoník nabídne čtenáři přímo v příslušném oddíle, že je pro takovéto dluhy možné postihnout společné jmění manželů, ale opět musíme jít do procesních předpisů, abychom zjistili, že postižení společného jmění je možné i pro dluhy vzniklé před uzavřením manželství.

Odhlédneme-li od tohoto systematického „nešvaru“, tak musíme na jedné straně ocenit, že z pohledu věřitelů se zjednodušuje cesta za uspokojením pohledávky bez nutnosti „zbytečného“ vynakládání nákladů na absolvování insolvenčního řízení v situaci, kdy jediným skutečným důvodem k podání insolvenčního návrhu je zákonný zánik společného jmění v případě prohlášení konkursu. Na druhou stranu je třeba upozornit, že zatímco v současnosti bylo společné jmění manželů „nedotknutelné“ pro staré osobní dluhy, pakliže u dlužníka nebyly naplněny zákonné podmínky úpadku a věřitelé z logiky věci upřednostňovali postižení osobního majetku dlužníka, podle nové úpravy se bude exekuce nepochybně řídit pouze hlediskem efektivnosti, nebo-li bude upřednostněno postižení dobře zpeněžitelného společného majetku před hůře postižitelným osobním majetkem dlužníka.

Společné jmění manželů může být podle dosavadní i nové právní úpravy modifikováno smlouvou či rozhodnutím soudu, takže pro posouzení postižitel-

nosti majetku je třeba zkoumat, jak právo na tyto situace v kontextu odpovědnosti za dluhy hledí. Podle dosavadního znění ustanovení § 42 exekučního řádu platí následující základní pravidla:

- *za majetek patřící do společného jmění povinného a jeho manžela se pro účely exekuce považuje také majetek, který netvoří součást společného jmění manželů jen proto, že byl smlouvou zúžen zákonem stanovený rozsah společného jmění manželů nebo že byl smlouvou vyhrazen vznik společného jmění ke dni zániku manželství,*
- *v exekučním řízení se také nepřihlíží ke smlouvě, kterou byl zúžen zákonem stanovený rozsah společného jmění manželů o majetek, který patřil do společného jmění v době vzniku vymáhané pohledávky,*
- *totéž platí, byl-li smlouvou rozšířen zákonem stanovený rozsah společného jmění manželů o majetek povinného, který nepatřil do společného jmění v době vzniku vymáhané pohledávky.*

Jinak řečeno – pro dluhy vzniklé za trvání manželství bylo možné postihnout i majetek, který byl ze společného jmění smluvně vyloučen (bod 2), nebo který se vůbec nestal součástí společného jmění, protože tomu smlouva „předěšla“ (bod 1). Vzhledem k nepostižitelnosti společného jmění pro dluhy z doby před manželstvím pak bylo vyloučeno i to, aby se smluvně „schoval“ původně osobní majetek do společného jmění manželů.

Za charakteristický rys zde lze označit, že zde jsou řešeny smluvní úpravy zákonného režimu společného jmění manželů. I v tomto ohledu jde nová právní úprava jinou cestou. Podíváme-li se do nového znění citovaného ustanovení, nalezneme zde:

- *za majetek patřící do společného jmění povinného a jeho manžela se pro účely exekuce považuje také majetek, který netvoří součást společného jmění manželů jen proto, že bylo rozhodnutím soudu zrušeno společné jmění manželů nebo zúžen jeho stávající rozsah nebo že byl smlouvou zúžen rozsah společného jmění manželů, že byl ujednán režim oddělených jmění nebo že byl smlouvou vyhrazen vznik společného jmění ke dni zániku manželství.*

Zamyslíme-li se nad tímto ustanovením, zjišťujeme, že účelově plní stejnou funkci jako předchozí znění, ovšem s tím zásadním posunem, že se nepřihlíží nejen k modifikaci smluvní, ale ani k modifikaci stanovené soudem. Jinak řečeno – společné jmění manželů, či to co by bylo společným jměním

manželů, může být postiženo jak pro dluhy vzniklé za, tak pro dluhy vzniklé před uzavřením manželství a to bez možnosti se této odpovědnosti zprostit smlouvou či rozhodnutím.

Uvážíme-li důsledky tohoto režimu lze se důvodně obávat, že řada osob bude s účinností nového občanského zákoníku „ukolébána“ do falešného

pocitu bezpečí s tím, že zúžení majetku soudem či na základě smlouvy zapsané do veřejného seznamu znamená, že v případě exekuce na dluh druhého z manželů nebude možné postihnout majetek, který je dle úpravy režimu společného jmění jejich osobním majetkem, jelikož soudního vypořádání se přece bylo možné dovolávat i v minulosti (je třeba upozornit na existenci judikatury dovozujiící, že na vypořádání soudem je v kontextu exekuce třeba hledět jako na vypořádání dohodou) a nový občanský zákoník má ochranu vůči třetím osobám posílit, jelikož se nově bude možné smluvní modifikace společného jmění dovolávat vůči třetím osobám, pakliže bude smlouva zapsána do veřejného seznamu. Tyto závěry však budou chyběné a ve skutečnosti bude možné tento majetek postihnout a to dokonce i pro dluh, který vznikl druhému manželovi před uzavřením manželství.

Důsledky této změny mohou být v praxi kompenzovány, pokud soudy budou náležitě přihlížet ke všem okolnostem, které mohou být zohledněny při vypořádání společného jmění v situaci, kdy se manžel dle ustanovení § 732 nového občanského zákoníku dovolá toho, že za dluhy se kterými nesouhlasil lze postihnout ze SJM pouze část odpovídající vypořádacímu podílu zadluženého manžela. Je však třeba zdůraznit, že tento postup předpokládá, aby dotčený manžel bez zbytečného odkladu prokazatelně vyrozuměl věřitele, že se jedná o dluh, se kterým nesouhlasil a to i v případě, kdy se dozví o dluhu svého manžela z doby před manželstvím. Pokud by bylo postupováno dosavadním způsobem a dluhy druhého manžela byly

v zásadě ignorovány s tím, že jde o dluhy z doby před manželstvím a tudíž je není třeba zvlášť řešit, znamenalo by to, že se věřitel bude moci uspokojit do plného rozsahu společného jmění manželů.

Podíváme-li se na legislativní původ dotčených uvedených ustanovení, tak v původním návrhu předloženém z dílny Ministerstva spravedlnosti se počítalo s tím, že bude do ustanovení § 42 doplněna možnost postižení společného jmění manželů pro dluhy vzniklé před manželstvím, ovšem jen do výše, kterou by představoval podíl povinného, kdyby společné jmění povinného a jeho manžela bylo zrušeno a vypořádáno podle ustanovení § 742 nového občanského zákoníku. Vzhledem k tomu, že na půdě Ústavněprávního výboru Poslanecké sněmovny došlo k výše uvedené změně, vypadlo ze zákonného textu ustanovení, které by nároky věřitelů z doby před manželstvím omezovalo bez dalšího na vypořádací podíl a bude nutné, aby se těchto účinků manžel dlužníka dovolal postupem podle výše citovaného ustanovení § 732.

I když tato změna zřejmě těžce postihne osoby bez dostatečné znalosti nového občanského zákoníku, kteří v důsledku své neinformovanosti přijdou i o svůj potenciální vypořádací podíl, za systémově ještě závažnější lze označit skutečnost, že bylo rovněž změněno ustanovení, které řešilo dopady smluvní či soudní úpravy režimu společného jmění manželů. Ministerstvem navrhované znění ustanovení § 42 odst. 4 stanovilo, že vznikl-li vymáhaný dluh v době, od které uplynulo méně než 6 měsíců do změny nebo vyloučení zákonného majetkového režimu, nepřihlíží se při nařízení exekuce ke smlouvě nebo rozhodnutí soudu, jimiž k této změně nebo vyloučení zákonného majetkového režimu došlo, vyjma toho, kdy došlo k ujednání rozšíření rozsahu společného jmění.

Ústavněprávní výbor tuto formulaci nahradil již výše citovaným obecným nepřihlížením k soudní či smluvní modifikaci společného jmění. Následně si lze klást otázku, jak vykládat střet ustanovení § 732 nového občanského zákoníku, které obsahuje přibližně shodné ustanovení o nepřihlížení k modifikaci v následujících šesti měsících a nové formulaci ustanovení § 42 exekučního řádu, podle kterého v principu nemá být přihlíženo k modifikacím bez ohledu na dobu, která uplynula mezi vznikem závazku a úpravou společného jmění.

JUDr. Ondřej Načeradský,
Občanská poradna o.s. Společnou cestou.